

Türkçe Öğretmenlerinin Öz Değerlendirme Uygulamaları Üzerine Bir Durum Çalışması¹

A Case Study on Self-Evaluation Practices of Turkish Language Teachers

Melek KILIÇ²

Bircan EYÜP³

Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliş Tarihi / Received: 13.04.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 19.05.2022

Doi: 10.48146/odusobiad.1103848

Atıf / Citation: Kılıç, M. ve Eyüp, B., (2022). “Türkçe Öğretmenlerinin Öz Değerlendirme Uygulamaları Üzerine Bir Durum Çalışması” ODÜSOBİAD 12 (2), 997-1024, Doi: 10.48146/odusobiad.1103848

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Artvin ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ortaokullarında görev yapmakta olan 16 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirmeye yönelik yaptıkları tanımlarda farklılıklar olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin çoğunun öz değerlendirmeyi, kişinin kendisini değerlendirmesi şeklinde tanımladıkları belirlenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğunun öz değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapmayı tercih ettiği ve bu çalışmaların daha çok olumlu katkısı olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin çoğu öz değerlendirme yapmanın öğrencinin kendisini görmesine ve tanınmasına imkân verdiğini belirtmiştir. Türkçe öğretmenlerinin önemli bir kısmı öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin olumlu bir tutum sergilediğini ancak öz değerlendirme yaparken objektif olamadıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin daha çok yazma ve okuma öğrenme alanlarına yönelik öz değerlendirme yaptırdığı belirlenmiştir. Özellikle de öğrencinin kendini ifade edebilmesi adına bunu seçtiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunun ders kitabındaki uygulamaların haricinde de sınıf içerisinde öz değerlendirme çalışmaları yaptığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar göstermektedir ki öğretmenlerin öz değerlendirme ve öğrencinin değerlendirme sürecine katılmasına imkân veren diğer değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı da bu konuda öğretmenlere gerekli desteği sağlamalıdır.

¹ Bu araştırma, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulunun 20/01/2021 tarihi ve E-81614018-000-65 sayılı karar ile etik yönden uygun bulunmuştur.

² Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Artvin, e-mail: melek_klc_61@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-8350-5797

³ Sorumlu yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, e-mail: bircaneyup@trabzon.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8061-1159

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretmeni, Türkçe dersi, ortaokul, öz değerlendirme, ölçme değerlendirme.

Abstract

The aim of this research is to examine the views of Turkish language teachers about self-evaluation practices. The research was designed as a case study. The study group of the research consists of 16 Turkish language teachers working in public secondary schools affiliated with the Ministry of National Education in Artvin. The data were collected with a semi-structured interview form. Content analysis was used in the analysis of the data. As a result of the research, there were differences in the definitions of Turkish teachers for self-evaluation. It was concluded that the majority of Turkish language teachers preferred to work on self-evaluation, and they thought that these studies had more positive contributions. Most of the teachers stated that self-evaluation allows students to see and know themselves. A significant number of Turkish teachers stated that students have a positive attitude towards self-evaluation practices, but they cannot be objective while doing self-evaluation. It was determined that teachers mostly have self-evaluation for the learning areas of writing and reading. In particular, they stated that they chose it to make student express themselves. It was seen that most of the teachers also use self-evaluation practices in the classroom, apart from textbook practices. Based on the results obtained, teachers need to improve themselves on self-evaluation and other evaluation methods that allow students to participate in the evaluation process. In this regard, the Ministry of National Education should also provide the necessary support to teachers in this regard.

Keywords: Turkish language teacher, Turkish lessons, secondary school, assessment-evaluation, self-evaluation.

Giriş

Öğrenme-öğretme sürecinin vazgeçilmez bir ögesi olan ölçme değerlendirme (Abalı-Öztürk ve Şahin, 2013) öğrencilerin başarılarını ve gelişim durumlarını tespit etmek, öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak (Millî Eğitim Bakanlığı, 2009), eğitim öğretim hizmetini daha nitelikli gerçekleştirmek (Göçer, 2020) amacıyla yapılmaktadır. Eğitimde birçok ölçme değerlendirme etkinliğine yer verilmektedir. Bu ölçme değerlendirme etkinlikleri sadece öğrencilerin bilişsel alanla ilgili başarısını ölçmemekte, aynı zamanda duyuşsal (ilgi, tutum ve motivasyon gibi) ve psikomotor özelliklerinin ölçülmesi için de kullanılmaktadır (Tan, 2019). Eğitim-öğretim sürecinde çeşitli amaçlarla kullanılan ölçme değerlendirme uygulamaları Türkçe derslerinin de vazgeçilmez ögesidir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (Millî Eğitim Bakanlığı, 2015; Millî Eğitim Bakanlığı, 2019) Türkçe derslerinde öğrencilerin kazanımlara ulaşma düzeylerini belirlemek ve dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlamak için kullanılan ölçme değerlendirmenin öğrenme ve öğretme sürecinin her aşamasında kullanılması gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Zaman içerisinde eğitimde ortaya çıkan yeni anlayışların yansımaları ölçme değerlendirmede de görülmüştür (Mamur, 2011). Geleneksel ölçme değerlendirme araçları alternatif (tamamlayıcı) ölçme değerlendirme araçları ile eğitim-öğretim süreci içerisinde yer almıştır (Nazlıçipek ve Akarsu, 2008). Öğretim programlarında da öğrenme sürecinin başında öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarının

belirlenmesi, süreç boyunca öğrencilerin öğrenme ve gelişim durumlarının izlenmesi ve süreç sonunda kazanımların ne kadar gerçekleştiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Tüm bunların birbirini destekleyen ve tamamlayan ölçme değerlendirme etkinlikleri şeklinde planlanıp gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2015). Zira geleneksel ölçme değerlendirme tekniklerine nazaran daha otantik ve öğrenci merkezli olan alternatif ölçme değerlendirme tekniklerinde süreç önemlidir (Uysal, 2008). Bununla birlikte öğrenme süreci içerisinde aktif olması istenen öğrencinin ölçme değerlendirme araçları ile kendini değerlendirme sürecinde de aktif olması beklenmiştir (Dochy and McDowell, 1997, aktaran: Birgin, 2008).

Alternatif değerlendirme adı altında ele alınan “performans değerlendirmeleri, dereceli puanlama anahtarı (rubric), kavram haritası, tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, ürün dosyası (portfolio), proje, gözlem, grup ve akran değerlendirmeleri, öz değerlendirme gibi değerlendirme uygulamaları başlıca alternatif değerlendirme teknikleridir” (Uzun, 2010, s. 16). Öğrencileri farklı açılardan değerlendirme imkânı sunan alternatif tekniklerde de genellikle değerlendirmeyi yapan kişi öğretmen olmaktadır. Bu sebeple de özellikle grup ve akran değerlendirmeleri ile öz değerlendirme uygulamaları alternatif değerlendirme teknikleri içerisinde ayrı bir öneme sahiptir (Erman-Aslanoğlu, 2017). Nitekim bu uygulamalarda değerlendirmenin sorumluluğu bizzat öğrencilerin kendisine verilmektedir. Öğrenci belirlenen konu ile ilgili gözlemlerinden, düşüncelerinden, algılarından hareketle arkadaşını ya da kendisini değerlendirme imkânına sahip olmaktadır. Bu imkânı sunması açısından bu çalışmada öz değerlendirme üzerinde durulmaktadır.

Bireysel, kişisel veya kendini değerlendirme olarak da adlandırılabilen öz değerlendirme, belli bir konuda kişinin kendi kendini değerlendirmesidir (Yiğit, 2013). Öz değerlendirmenin ana gayesi öğrencinin kendi performansındaki güçlü ve zayıf yönleri, eksik olduğu tarafları görmesi ve bunlardan hareketle öğrenmesini geliştirebilmesidir (McMillan, 2007’den aktaran Bayrak ve Yurdağül, 2016). Türkçe derslerinde de çeşitli öz değerlendirme formlarıyla öğrencilerin kendilerini değerlendirmesi mümkündür. Nitekim Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2006) incelendiğinde, yapılandırmacı anlayışla birlikte öz değerlendirmenin ölçme değerlendirme bölümlerinde ön planda tutulduğu ve nasıl uygulanması gerektiğine dair çeşitli bilgilere yer verildiği görülmektedir. Aynı şekilde 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ölçme değerlendirme yaklaşımı bölümünde öz değerlendirme etkinliklerinin tüm etkinlik alanlarında ve özellikle yazma öğrenme alanında yazma becerilerinin geliştirilmesinin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılabileceğine vurgu yapılmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2015). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ise öz değerlendirme ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır: “Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almalarında öz değerlendirme becerisini edinmeleri önemli rol oynamaktadır. Etkinlikler sonunda öğrencilere ‘Bu etkinlikten ne öğrendiniz?’, ‘Bu etkinliği daha iyi yapabilir miydiniz? Nasıl?’ vb. sorular yöneltilerek ya da az sayıda ölçütten oluşan formlarla öz değerlendirme yapmaları” (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019, s. 9) sağlanmalıdır. Ancak bu uygulamaların başarılı bir şekilde yürütülebilmesinde en önemli sorumluluk öğretmenlerdedir. Öğretmenlerin bu uygulamalara yer vermede olumlu tutuma ve yeterli donanımına sahip olmaları, bu uygulamaları göz ardı etmemeleri ve yeteri kadar üzerinde durmaları öğrencilerin öz değerlendirme

yapabilme becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Aksi durumda öğrencinin kendini değerlendirmesinin, güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesinin de önüne geçilmiş olur.

Türkiye’de öz değerlendirmeye yönelik araştırmaların yaklaşık son 15 yılda ön plana çıktığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi 2005-2006 yıllarında yenilenen öğretim programlarında alternatif ölçme değerlendirme araçlarına yer verilmesidir. Bu süreçte az sayıda olmakla beraber eğitimin farklı alanlarında öz değerlendirmeye ilişkin çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir. Genel olarak uygulamaya dönük çalışmalar (Güdek ve Öztürk, 2016; Karakaya, Mede ve Selçuk, 2017; Kösterelioğlu ve Çelen, 2016; Özcan ve Yurdabakan, 2008; Şaşmaz-Ören, Karapınar, Sarı ve Gürcan, 2021), öğrenci tutumları (Uzun ve Yurdabakan, 2011), öğrenci görüşleri (Aydeniz ve Gilchrist, 2013; Bayat, 2010; Şahin ve Şahin-Kalyon, 2018; Uysal, 2008) ve öğretmenlerin kendi etkinliklerine yönelik değerlendirmeleri (Göçen, 2018; Mertoğlu ve Gürdal, 2017) gibi konulara odaklanıldığı görülmüştür. Türkçe öğretiminde de öz değerlendirmeye yönelik çalışmaların oldukça yetersiz sayıda olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda daha çok dil ve düşünme becerilerine ilişkin öz değerlendirme uygulamalarının (Eğmir ve Ocak, 2017; Külte-Çağlar, 2016; Saat, 2019) ve Türkçe ders kitaplarında mevcut olan öz değerlendirme etkinliklerinin (Süğümlü, 2021) ele alındığı belirlenmiştir. Ancak bilindiği kadarıyla alanyazın taraması yapıldığı süreçte Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme kavramından ne anladıklarını, derslerinde öz değerlendirme kullanmaya yönelik tercihlerini, öz değerlendirme yapmanın olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili görüşlerini, öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerinin tutumlarını, en çok hangi öğrenme alanına yönelik öz değerlendirme çalışmaları yaptıklarını ve ders kitaplarındaki uygulamalar dışında sınıf içerisinde yaptıkları diğer öz değerlendirme uygulamalarını inceleyen araştırmalara rastlanmamıştır. Araştırma cevabını aradığı bu sorular itibarıyla diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Araştırmanın sonuçlarının Türkçe öğretmenlerine öz değerlendirme uygulamalarına yönelik farkındalık kazandırması, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarına, öğretmen yetiştirme sürecine ve Millî Eğitim Bakanlığının öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye yönelik ihtiyaçları ile ilgili eğitimler hazırlama sürecine fikir sunması beklenmektedir.

Tüm belirtilen nedenlerden hareketle, bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Türkçe öğretmenleri ‘öz değerlendirme’yi nasıl tanımlamaktadır?
2. Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme kullanmaya yönelik tercihleri nelerdir? Tercih gerekçeleri nelerdir?
3. Türkçe öğretmenlerine göre öz değerlendirme yapmanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
4. Türkçe öğretmenlerine göre öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin tutumları nasıldır?
5. Türkçe öğretmenleri en çok hangi öğrenme alanına yönelik öz değerlendirme uygulamaları yapmaktadır? Öğretmenlerin bu uygulamaları yapma nedenleri nelerdir?

6. Türkçe öğretmenlerinin ders kitaplarındaki öz değerlendirme çalışmaları dışında yaptıkları uygulamalar nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Araştırma, Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamaları hakkındaki görüşlerinin neler olduğuyla ilgili derinlemesine bilgi edinmek adına nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Bu yöntem, problemi ayrıntılı olarak derinlemesine araştırma imkânı sağlar ve araştırmacıya çok özel bir konu ya da durum üzerinde yoğunlaşma fırsatı verir (Creswell, 2018; Çepni, 2018). Durum araştırmaları; durumun amacına, büyüklüğüne, özelliğine ve kullanılan veri toplama tekniklerine göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır (Creswell, 2018; Yin 2003). Bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarının çok boyutlu ve derinlemesine incelenmesi amaçlandığından bütüncül tek durum deseni seçilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada gerçekleştirilen durum çalışması kapsamında görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Görüşme tekniği, belirli bir konu ya da durumla ilgili ayrıntılı bilgi edinebilmek adına iki ya da daha fazla kişi arasında sözlü olarak gerçekleştirilen bir iletişim sürecidir (Cansız-Aktaş, 2019). Bir amaç için soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalıdır (Çepni, 2012).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Artvin ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ortaokullarında görev yapmakta olan 16 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran bu yöntemde araştırmacı yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlere ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

No	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Öğrenim Durumu	Mezun Olunan Bölüm	Görev Yaptığı Yer	Ölçme Değerlendirmeye Yönelik Eğitim Alma Durumu
Ö1	Erkek	21-üzeri	Lisans	Türk Dili ve Edb. Öğr.	İlçe	Aldı
Ö2	Kadın	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı
Ö3	Kadın	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	Köy	Almadı
Ö4	Kadın	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	Köy	Aldı
Ö5	Kadın	16-20	Lisans	Türk Dili ve Edb. Öğr.	İl	Almadı
Ö6	Erkek	6-10	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı
Ö7	Erkek	6-10	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı

Ö8	Kadın	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı
Ö9	Erkek	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	Köy	Aldı
Ö10	Kadın	6-10	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Aldı
Ö11	Kadın	16-20	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı
Ö12	Kadın	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Aldı
Ö13	Kadın	6-10	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Aldı
Ö14	Erkek	16-20	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Aldı
Ö15	Erkek	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	Köy	Aldı
Ö16	Erkek	0-5	Lisans	Türkçe Öğr.	İlçe	Almadı

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 9’u kadın, 7’si erkektir. Öğretmenlerin hizmet yıllarına bakıldığında 8’inin 0-5, 4’ünün 6-10, 3’ünün 16-20 yılları arasında olduğu ve bir öğretmenin 21 yıldan uzun süredir mesleğine devam ettiği görülmektedir. Tamamı lisans mezunu olan öğretmenlerin 14’ü Türkçe Öğretmenliği, 2’si Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümlerinden mezundur. 11 öğretmen ilçede, 4 öğretmen köyde ve bir öğretmen il merkezinde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin yarısı ölçme değerlendirmeye yönelik herhangi bir eğitim almazken yarısı bu konuda eğitim almıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin cinsiyet, hizmet yılı, öğrenim durumu, mezun olduğu bölüm, görev yaptığı yer ve ölçme değerlendirmeye yönelik eğitim alma durumlarına dair bilgi edinmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Görüşme (Mülakat) Formu: Araştırmada, Türkçe öğretmenlerinin yapmış oldukları öz değerlendirme uygulamalarına dair görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanması için öncelikle araştırmacılar tarafından alanyazın taraması yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak öğretmenlerden derinlemesine bilgi edinebilmeyi sağlayacak sorular hazırlanarak bir soru havuzu oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliğini sağlamak adına Türkçe eğitimi alanındaki iki uzmanın görüşüne başvurularak soru havuzundan amaca en uygun olan sorular belirlenmiştir. Görüşme formu oluşturulurken soruların anlaşılır, esnek, amaca yönelik ve açık uçlu olmasına dikkat edilmiş; yönlendirici, çok boyutlu ve sadece evet-hayır cevabı alınacak sorulardan uzak durulmuştur (Merriam, 2018). Form hazırlandıktan sonra pilot uygulama olarak bu araştırmanın çalışma grubunda yer almayan dört Türkçe öğretmenine form uygulanmıştır. Görüşmeler sonucunda öğretmenler tarafından anlaşılmayan bir soruda değişikliğe gidilmiş, benzer cevaplar alınan iki soruda ise yeniden düzenleme yapılmıştır. Böylece yarı

yapılandırılmış soru formuna son şekli verilmiştir. Formun son hâlinde toplam altı soru bulunmaktadır.

Bu sorular şu şekildedir:

- Ölçme değerlendirme yöntemlerinden “öz değerlendirme”yi nasıl tanımlarsınız?
- Derslerinizde öz değerlendirme uygulamaları yapmaya yönelik tercihiniz nedir? Gerekçeleriniz nelerdir?
- Öz değerlendirme yapmanın olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- Öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerinizin tutumları nasıldır?
- Derslerinizde en çok hangi öğrenme alanına yönelik öz değerlendirme uygulamaları yapmaktasınız? Nedenlerinizi söyler misiniz?
- Ders kitaplarındaki öz değerlendirme çalışmaları dışında yaptırdığınız farklı öz değerlendirme uygulamaları var mı? Varsa nelerdir?

Verilerin Toplanması

Araştırma için öncelikle gerekli olan etik kurul izni Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Etik Kurulundan alınmıştır (Sayı no: E-81614018-000-65, 20.01.2021). İzin alındıktan sonra araştırma için Artvin ilinde devlete bağlı ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerine ulaşılmaya çalışılmış ve kendilerine görüşme talebi sunulmuştur. Araştırma için gönüllü olan öğretmenler belirlenmiş ve görüşmeler öncesinde kendilerine bilgilendirilmiş onam formu gönderilerek imzaları alınmıştır. Sonrasında görüşmelerin gerçekleştirileceği gün saat belirlenmiştir. Dünyadaki pek çok araştırmada olduğu gibi bu çalışmada da öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler COVID-19 salgın sürecinde okulların kapalı olması ve kişi sağlığının korunması adına çevrim içi ortamlarda ve telefon aracılığıyla yapılmıştır. Görüşmelerin başında tüm öğretmenlerden onay alınarak yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşmelerde sorular araştırmacı tarafından Türkçe öğretmenlerine yöneltilmiş, ihtiyaç durumunda sondaj sorulara ve bazı alternatif sorulara da yer verilmiştir. Görüşme esnasında araştırmacı özellikle katılımcıları etkileyebilecek ve yönlendirebilecek her türlü davranıştan ve tutumdan uzak durmaya özen göstermiştir. Her bir görüşme yaklaşık 20 ila 25 dakika arasında sürmüştür. Araştırmada elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış ve görüşme formlarının tümü yazılı metin hâline getirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde “temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227). Bu doğrultuda öncelikle yazılı metin hâline getirilen veriler, araştırmacılar tarafından birkaç kez okunup anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Daha sonrasında kodlama sürecine başlanmıştır. Kodlamada amaç, “eldeki verilerden anlam çıkarmak, onları metin veya görsel parçalara ayırmak, bu parçaları kodlarla etiketlemek, kodlamaların çakışıp çakışmadıklarını ya da gereksiz yere kullanılıp kullanılmadıklarını inceleyip bu kodları geniş temalarla daraltmaktır” (Creswell, 2017: 314-315). Bu çalışmada da kodlamalardan sonra temalar oluşturulmuştur. Verilerin analizi önce araştırmacılar

tarafından yapılmış, daha sonra da görüşme formu hazırlanırken bilgisine başvurulmuş uzmanlardan birinin görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda verilere son şekli verilmiştir. Analizler sırasında etik bir problem oluşturulmaması adına öğretmenler Ö1, Ö2, ... Ö16 şeklinde kodlanmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular tablolarla sunulmuş ve yorumlanmıştır. Öğretmenlerin görüşmelerde kullanmış oldukları bazı ifadeler doğrudan alıntı ile yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarda öğretmenlerin cümlelerinde herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Sadece yanlışlıkla tekrarlanan kelime veya kelime grupları çıkarılmıştır. Doğrudan alıntılarda öğretmenler kod isimleriyle adlandırılmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bir araştırmanın bilimsel olmasındaki en önemli ölçütlerden biri ulaşılan sonuçların inandırıcılığıdır. Bu bağlamda geçerlik ve güvenilirlik en çok tercih edilen iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin yapmış oldukları öz değerlendirme uygulamalarına dair görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ancak görüşme formu hazırlanırken uzman görüşlerine başvurulmuş ve gerekli dönütler alınarak form düzenlenmiştir. Nitel çalışmalarda uzman görüşüne başvurmak araştırmanın kapsam geçerliliğini artırmayı amaçlayan önemli bir stratejidir (Çepni, 2018). Ayrıca asıl araştırmanın öncesinde dört Türkçe öğretmeni ile pilot çalışma yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formunda eksik kalan, yanlış ifade edilen ya da anlaşılmayan yerlerin olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte asıl araştırma sürecinde yapılan görüşmeler kayıt altına alınmış ve görüşmeler esnasında araştırmacı tarafından notlar da alınmıştır. Görüşmelerden sonra düz yazıya aktarılan verilerin teyit ettirilmesi adına katılımcılar ile tekrar iletişime geçilmiş ve görüşme esnasında eksik kalan, yanlış anlaşılan bir yer olup olmadığı sorulmuştur. Nitel araştırmalarda pilot çalışma yapmak (Lincoln and Guba, 1985) ve katılımcı teyidine başvurmak (Yıldırım ve Şimşek, 2008) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları açısından önemlidir. Araştırmada verilerin analizi önce araştırmacılar tarafından yapılmış, daha sonra ise görüşme formu hazırlanırken bilgisine başvurulmuş uzmanların birinden alınan görüşler doğrultusunda verilerin analizine son şekli verilmiştir. Nitel araştırmalarda uzman görüşüne başvurmak çalışmanın güvenirliliği ve tutarlılığı açısından önemlidir (Merriam, 2018). Bu çalışmada yukarıda belirtilen işlemler gerçekleştirilerek araştırmanın geçerliliği ve güvenirliliği artırılmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Bu bölümünde araştırmanın amacı ve görüşme soruları göz önünde bulundurularak öğretmenlerin görüşleri irdelenmiş, elde edilen bulgular sunularak yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin Öz Değerlendirmeye İlişkin Tanımları

Türkçe öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yöntemlerinden 'öz değerlendirme'ye ilişkin tanımları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Türkçe Öğretmenlerinin ‘Öz Değerlendirme’ye İlişkin Tanımları

Tema	Kategori	Öğretmen
Kendini değerlendirme	Kişinin kendisini değerlendirmesi	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16
	Öğrencinin kendini değerlendirmesi	Ö2, Ö9, Ö11
	İnsanın davranışlarını/düşüncelerini acımasızca eleştirmesi/masaya yatırması	Ö1
Eğitim sürecine yönelik değerlendirme	Öğretmenlik açısından değerlendirme	Ö10
	Ölçme değerlendirme çalışmalarının güvenilirliğine yönelik değerlendirme	Ö7

Tablo 2’de Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirmeye ilişkin farklı tanımlamalar yaptıkları görülmektedir. Bu tanımlamalar genel olarak iki tema altında ele alınmıştır. Bu temalar kendini değerlendirme ve eğitim sürecinin işlerliğine yönelik değerlendirmeler şeklindedir. Ancak öğretmenlerin önemli bir kısmının öz değerlendirmeyi daha çok kişinin kendisini değerlendirmesi şeklinde tanımladığı belirlenmiştir. Örneğin Ö6 öz değerlendirmeyi “İnsanın kendi kendini değerlendirmesi, kendi becerilerini, eksikliklerini görebilmesi, değerlendirebilmesidir.” şeklinde ifade etmiştir. Ö15 ise öz değerlendirmeyi “Kişinin kendini değerlendirmesidir. Bir ölçek yardımıyla değerlendirmesidir diyebiliriz, ölçüp bir yargıya varmasıdır.” şeklinde tanımlamıştır. Öğretmenlerin öz değerlendirmeye yönelik yapmış oldukları bir diğer tanım ise öğrencinin kendini değerlendirmesidir. Üç öğretmenin bu yönde tanım yaptığı tespit edilmiştir. Bu tanımlara bakıldığında öğretmenlerin öz değerlendirmeyi öğrencilere yönelik düşündüğü görülmektedir. Bu konuda Ö2 “Öz değerlendirme yani öğrencinin yaptığı çalışmadan sonra kendini ne kadar ifade edebildiği ne kadar arkadaşlarına aktarım yapabildiği, bilgileri ne kadar kullanabildiği yönünde değerlendirme yapması. Kendi kendini değerlendirmesi.” ifadelerini kullanmış, öğrencinin kendini hangi açılardan değerlendirebileceğine dikkat çekmiştir. Öz değerlendirmeye dair farklı bir tanım ortaya koyan Ö1 ise “Öz değerlendirme, insanın davranışlarını ya da düşüncelerini acımasızca eleştirmesidir ya da masaya yatırmasıdır diye düşünüyorum.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Öz değerlendirmeyi eğitim sürecine yönelik değerlendirme olarak tanımlayan öğretmenlerin tanımları iki alt başlıkta toplanmıştır. Bunlar, öğretmenlik açısından değerlendirme ve ölçme değerlendirme çalışmalarının güvenilirliğine yönelik değerlendirmelerdir. Ö10 “Kendimi öğretmenlik açısından değerlendirme olarak tanımlarım. Nasıl bir öğretmenim, neler uyguluyorum, sınavlara nasıl yaklaşıyorum, ne tür uygulamalar yapıyorum? Bunlar açısından değerlendirmek olarak düşünüyorum.” şeklinde öz değerlendirmeyi tanımlamıştır. Yapılan bir başka tanım ise yapılan öz değerlendirmenin, ölçme değerlendirme çalışmalarının güvenilir olup olmadığıyla ilgili bir değerlendirme olduğu yönündedir.

Öğretmenlerin Öz Değerlendirme Yapmaya Yönelik Tercih Durumları ve Gerekçeleri

Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme kullanmaya yönelik tercihleri ve tercih gerekçeleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Türkçe Öğretmenlerinin Öz Değerlendirme Kullanmaya Yönelik Tercihleri ve Gerekçeleri

Tercih Etme Durumları	ema	Kategori	Öğretmen
Tercih eden	Öğrencinin gelişimi amacıyla	Öğrencilerin kendilerini tanınması için	Ö3, Ö6, Ö11, Ö16
		Öğrencilerin kendi hatalarından hareketle öğrenmeleri için	Ö4, Ö7, Ö8, Ö12
	Öğretmen ve sürecin gelişimi amacıyla	Öğretmenin kendisiyle veya yaptığı çalışmalarla ilgili dönüt alması için	Ö1, Ö5, Ö11, Ö14
		Öğrenciyi daha iyi tanımak için	Ö15
Kısmen tercih eden	Öğrenciye yönelik	Eğitimin kalitesini artırmak için	Ö15
		Öğrencilerin kendilerini tanınması için	Ö10
		Öğrenciden kaynaklı	Öğrencilerin çekingen ve yetersiz olması
Tercih etmeyen	Uygulamadan kaynaklı	Öğrencilerin objektif olamamaları	Ö9
		Verimli olmaması	Ö13

Tablo 3 incelendiğinde Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğunun öz değerlendirme kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. Tercih etme gerekçeleri genel olarak iki temada toplanmıştır. Bunlar: öğrenci gelişimi ile öğretmen ve sürecin gelişimi amacıyla yapılan tercihlerdir. Öğrencinin gelişimi amacıyla yapılan tercihlerde iki gerekçe ortaya çıkmaktadır. Bu gerekçelerin öğrencilerin kendilerini tanımaları ve yine kendi hatalarından hareketle öğrenmelerini sağlamak olduğu görülmektedir. Öğrencinin gelişimi açısından öz değerlendirme uygulamalarını tercih eden Ö3 tercih gerekçesini şu şekilde ifade etmiştir:

"...öğrencilerimin daha verimli çalışabilmesi için öncelikle kendi kendilerini tanınması gerekiyor. Neleri yapabildiklerini ya da neleri yapamadıklarını bilmeleri gerekiyor. Onun için tercih ediyorum." Öğrencilerin kendi hatalarını görmesi amacıyla tercih eden Ö8 ise "Doğru ve yanlışını kendi görüp bunu bulma fırsatı bulunduğu zaman açıkçası başkasının söylemesinden daha etkili olduğunu düşünüyorum."

Öz değerlendirme çalışmalarını öğretmenlerin ve sürecin gelişimi amacıyla tercih eden öğretmenlerin gerekçeleri ise genel olarak üç başlık altında toplanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle bu gerekçelerin ise öğretmenin kendisiyle veya yaptığı çalışmalarla ilgili dönüt alması, öğrenciyi daha iyi tanımak ve eğitimin kalitesini artırmak için olduğu belirlenmiştir. Bu tema içerisinde öğretmenlerin kendisiyle veya yaptığı çalışmalarla ilgili dönüt alma amacıyla öz değerlendirme çalışmalarını yaptırmayı daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu sebeple tercih eden Ö11 *“Daha iyi bir dönüt ve de ne yaptığımı öğrenmek için ya da yaptığımın alıcıya ulaşıp ulaşmadığını öğrenmek için.”* şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Öz değerlendirme uygulamalarına yönelik bir diğer tercih etme gerekçesini Ö15 *“Öğrenciyi daha iyi tanımak, verdiğimiz eğitimin daha kaliteli hâle gelmesi için, onun için diyebiliriz.”* şeklinde belirtmiştir.

Öz değerlendirme çalışmalarını kısmen tercih eden öğretmenlerin gerekçeleri daha çok öğrenciyeye yöneliktir; öğrencinin kendisini tanımalarını amaçlamaktadırlar. Bu gerekçeyi ifade eden Ö10 *“...öğrencinin neyi, neden doğru ya da neden yanlış yaptığını anlaması, yani benim anlatmamla kulağının bir tarafından girip bir tarafından çıkabiliyor. Ama yanlışını kendi anladığında daha kalıcı oluyor... Yanlış kendisinin bulmasını sağlıyorum. Kendilerinin daha iyi kavramasını sağlamak için.”* şeklinde düşüncesini belirtmiştir.

Öz değerlendirme çalışmalarını tercih etmeyen öğretmenlerin tercih etmeme nedenleri öğrenciden ve uygulamalardan kaynaklı olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Öğrenciden kaynaklı öz değerlendirme çalışmalarını tercih etmeyen öğretmenlerin öğrencilerin çekingen ve yetersiz olması ile objektif olamamalarını sebep olarak gösterdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin objektif olamama durumunu Ö9 şu cümlelerle ifade etmiştir: *“Öğrenci kendisini değerlendirirken illa yanıltıcı cevaplar verebiliyor, gerçek dışı cevaplar verebiliyor. Doğru cevaplar tabii ki var ama arada gerçek dışı cevaplar da olabiliyor.”* Ö9 konuşmasının devamında ise öğrencilerin niçin objektif olamadığını açıklamış ve bu nedenden dolayı tercih etmediğini belirtmiştir: *“Bunu neden yapıyor kendisini daha iyi göstermek için, kendini daha iyi kanıtlamak için eksiklerini örtmeye çalışabiliyor, o yüzden birinci tercih sebebim pek olmaz.”* Ö13 öz değerlendirme çalışmalarından ziyade akran değerlendirme uygulamaları yaptığını ifade etmiş ve nedenini şu şekilde belirtmiştir: *“Daha çok birbirlerinin değerlendirmelerini sağlıyorum ama kendi kendilerini açıkçası çok kullanmıyorum. Daha çok akran değerlendirmesi yapıyorum. Çünkü çok kısır devam ediyor, hani çocuklarla çok verimli olmuyor.”* Ö13 konuşmasının devamında akran değerlendirmenin bir nevi öz değerlendirme olduğunu ve öğrencinin bir akran sayesinde kendisini daha iyi değerlendirdiğini ifade etmiştir:

“Akran değerlendirmesi de bir nevi kişinin öz değerlendirmesi oluyor, çünkü bir akran sayesinde aslında kendini daha iyi değerlendirebiliyor. Buna olumlu ya da olumsuz eleştiriler de dâhil bence. Onlara kendini açıklarken aslında bir nevi öz değerlendirme yapıyor. Sadece kendini değerlendir dediğimde çok kısır devam ederken bu döngü ama akran değerlendirmesi yaptığında aslında hem akran değerlendirmesi yapıyorum hem de çocuğun öz değerlendirme yapmasını sağlıyorum.”

Öğretmenlere Göre Öz Değerlendirme Yapmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme yapmanın olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Öz Değerlendirme Yapmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

	Kategori	Öğretmen
Olumlu Yönleri	Öğrencinin kendisini görmesi/tanınması	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16
	Kişinin kendi hatasını düzelttiği zaman aynı hataya tekrar düşmemesi	Ö4, Ö12
	Yeni öğrenmeler sağlaması	Ö2
	Daha iyi ve kalıcı öğrenme sağlaması	Ö7
	Öğrenilenlerin kontrol edilebilmesi	Ö7
	Olumlu yönlerin görülüp daha da geliştirilmesi	Ö8
	Öz güven ve mutluluk vermesi	Ö11
Olumsuz Yönleri	Öğrencinin kendi olumsuz yönlerini görememesi/bundan hoşlanmaması	Ö4, Ö10
	Öğrencinin cesaretini kırması	Ö2
	Öğrencinin kendine dair yanlış algısının olumsuz yönlendirmelere sebep olması	Ö6
	Zaman alması	Ö7
	Öğrencinin objektif olamaması	Ö9
	Verimli olmaması/Kısrar döngü oluşması	Ö13

Tablo 4'e göre Türkçe öğretmenleri öz değerlendirme uygulamaları yapmanın öğrenciye daha çok olumlu katkı sağladığını düşünmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öz değerlendirme yapmanın öğrencinin kendisini görmesine ve tanınmasına imkân verdiğini belirtmiştir. Öz değerlendirmenin diğer olumlu yönlerini ise yeni ve kalıcı öğrenmeler sağlaması, kişinin kendi hatasını düzelttiği zaman o hataya tekrar düşmemesi, öğrenilenlerin kontrol edilebilmesi, olumlu yönlerin görülüp daha da geliştirilmesine imkân sağlaması, öz güven ve mutluluk vermesi şeklinde ifade etmişlerdir. Türkçe öğretmenleri öz değerlendirme yapmanın olumsuz yönlerini ise öğrencinin cesaretini kırması, kendi olumsuz yönlerini görememesi veya olumsuz yönlerini görmekten hoşlanmaması, kendine dair yanlış algısının olumsuz yönlendirmelere sebep olması; zaman alması, öğrencilerin objektif olamaması, öz değerlendirme yapmanın verimli olmaması ve kısrar döngü oluşturması şeklinde ifade etmişlerdir. Öz değerlendirme yapmanın olumlu yönlerine işaret eden Ö4 şu örneği vermiştir:

“Kişinin kendi hatalarını düzeltmesinden kaynaklanacak şekilde aynı hataları yapma oranının düşeceğini düşünüyorum. Kendi hatasını kendi düzelttiği zaman o hataya tekrar düşmeyecektir. Mesela yazım ve noktalama konusunda noktalı virgülün kullanımıyla alakalı çok verim alamadım sınıftan. Sonra kendi yaptığı hataları üzerinde düzelttiğinde yazılı anlatımında bu konuyu daha iyi kavrayabildi.”

Olumsuz yönleri ile ilgili Ö4 “Olumsuz yanı ise kendini değerlendirmek çok kolay bir şey değil kendi olumsuzluklarını görmek kolay değil. Kendini değerlendirmek kendi olumsuzluklarını görmesi açısından çocukların çok tercih ettiği bir şey değil. Hoşlanmıyorlar yani bu durumdan.” ifadelerini kullanırken de bu duruma “Konuşmada ağız özelliklerini kullanmanın, konuşmanın seyrinde olumsuz bir etki yarattığıyla alakalı çocuğun konuşmasını öz değerlendirmesini istediğimde o bunun bir hata olduğunu düşünmediğinden o hatayı düzeltmedi mesela. Çünkü kendinde öyle bir hata görmüyor, olumsuz bir durum olduğunu düşünmüyor.” şeklinde örnek belirtmiştir. Ö8 ise öz değerlendirme yapmada olumsuz bir yön göremediğini aksine daha çok olumlu katkı sağladığını ifade ederek şu örneği vermiştir:

“Bir öğrencim hiç parmak kaldırmıyordu, biraz psikolojik durumundan ötürü hani bilgi eksikliğinden dolayı değil de psikolojik çekinme durumundan dolayı. Bire bir öğrenciyle bir iki konuşmuştum neden böyle yapıyorsun, biraz konuşalım seninle. Çocuk kendi böyle bakınca neden böyle yaptığını fark edince zamanla derste daha da aktif olduğunu fark etmiştim. Bire bir konuşup kendi iç değerlendirmesini yaptığı zaman daha da parmak kaldırmaya başlamıştı, o durumunu aşmıştı.”

Öğretmenlere Göre Öz Değerlendirme Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Tutumları

Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin tutumlarıyla ilgili görüşleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öz Değerlendirme Yapmanın Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Tema	Kategori	Öğretmen
Olumlu tutumlar	Olumlu	Ö12, Ö15, Ö16
	İstekli	Ö6, Ö7, Ö9
	Eğlendirici	Ö11
	Öz güvenlerinin yüksek olması	Ö10
	İyi niyetli	Ö14
	Dürüst	Ö14
Olumsuz tutumlar	Çekimsiz	Ö2, Ö8
	Kendilerini yanlış değerlendirmeleri	Ö1, Ö3
	Hızlıca bitirme isteği	Ö5
	Sıkılma	Ö4
	Rencide olma korkusu	Ö10
	Eleştirilmek istememe	Ö1
	Kendilerini değerlendirmek/yaptıklarıyla ilgili konuşmak istememe	Ö13

Tablo 5'e göre Türkçe öğretmenlerinin çoğu öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin olumlu bir tutuma sahip olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin üçü öğrencilerin tutumunu olumlu, diğer üçü ise istekli şeklinde belirtmiş, diğerleri ise öz değerlendirme yaparken öğrencilerin eğlendiğini, öz güvenlerinin yüksek olduğunu, iyi niyetli ve dürüst olduklarını ifade etmiştir. Örneğin Ö6 öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin istekli olduğunu ancak objektiflik konusunda tedirgin olduklarını *"Genelde katılmak istiyorlar. Böyle etkinliklerde kutucukları işaretliyorlar, iyi yaptım veya kötü yaptım veya tamamıyla kısmen işaretlemeler yapıyorlar. Ama ne kadar tabii ki objektif yapıyorlar onu bilemiyorum."* cümleleriyle ifade etmiştir.

Türkçe öğretmenlerinin, öğrencilerin öz değerlendirme uygulamalarına yönelik olumsuz tutum sergilemeleri ile ilgili görüşleri yedi başlıkta toplanmıştır. Öğretmenler en fazla öğrencilerin çekimser olmaları ve kendilerini yanlış değerlendirmeleri sebebiyle olumsuz tutumlara sahip olduklarını belirtmişlerdir. Diğer olumsuz tutumlar ise öğrencilerin bu uygulamaları hızlıca bitirmek istemesi, öz değerlendirme yaparken sıkılmaları, rencide olmaktan korkmaları, eleştirilmek, kendilerini değerlendirmek ve yaptıkları çalışmalarla ilgili konuşmak istememeleri yer almaktadır. Öğrencilerin öz değerlendirme konusunda çekimser bir tavır sergilediğini düşünen Ö2 düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

"Mesela ödev veriyoruz, gezi yazısı yazacak anısını yazacak, sınıfla paylaşmasını istediğimiz zaman bazı öğrencilerimizden aldığımız ilk tepki: Hocam ben okumasam. Zaten beceremedim, zaten çok yazamadım. İşte kısa oldu ama falan. Yani zaten çekimser bir tavır içerisindedir. O yüzden pek olumlu tutum geliştirdiklerini söyleyemem."

Öğrencilerin öz değerlendirme yaparken sınıf ortamında rencide olmaktan korktuklarını ve bu nedenle tutumlarının öz güvenlerine göre değiştiğini ifade eden Ö10'nun düşünceleri şu şekildedir:

"Tutumları, genellikle sınıf ortamında rencide olmaktan korkan öğrenciler var ama öz güveni yerinde olan öğrenciler hiç korkmuyorlar bu öz değerlendirmeden direkt yaptıkları cevabın veya verdikleri yazının sonucunu kendilerine güvenerek söyleyebiliyorlar. Tutumları kendilerine olan öz güvenine göre değişiyor açıkçası. Biraz da öğretmenin desteğine kalıyor açıkçası iş, yani nazlı öğrenciler var böyle öz güveni yetersiz olan onları desteklememiz gerekiyor. İşte 'Yapabilirsin, söylediğin her şeyde doğruluk payı vardır' şeklinde desteklemezsek sessiz kalıyorlar."

Öğretmenlerin Öz Değerlendirme Uygulamalarını Kullandıkları Öğrenme Alanları ve Kullanım Gerekçeleri

Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarını en çok kullandıkları öğrenme alanları ve kullanım gerekçelerine dair görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öz Değerlendirme Uygulamalarının En Çok Kullanıldığı Öğrenme Alanı ve Kullanılma Gereksinimleri

Tema	Kategori	Öğretmen
Dinleme	Soru uygulaması	Ö16
	Kendini ifade etmesi	Ö1, Ö2, Ö6, Ö14, Ö15
Konuşma	Kendi sesini duyabilmesi	Ö9
	Kendini değerlendirmesi	Ö16
	Okuma anlamayı ön plana alması	Ö8, Ö13
Okuma	Anlayarak okuması	Ö5
	Kendini daha iyi değerlendirmesi	Ö11
	Kendi sesini duyabilmesi	Ö9
	Sınavlarda fayda sağlaması	Ö13
	Soru uygulaması	Ö16
	Kendini ifade etmesi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6
Yazma	Öğretmene somut veri oluşturması	Ö4, Ö7
	Daha kolay dönüt alınması	Ö10
	Kendini daha iyi değerlendirmesi	Ö11
	Yazma becerisinin iyi olmaması	Ö12
	Soru uygulaması	Ö16
Dil Bilgisi	Soyut olması	Ö12

Tablo 6 incelendiğinde öz değerlendirme uygulamalarının en çok kullanıldığı temel dil becerisinin yazma olduğu görülmektedir. Yazma becerisinde ise en çok ‘kendini ifade etmesi’ şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Ö3 öz değerlendirmenin kendini ifade etme amacıyla yazma becerisinde kullanılmasının çok önemli olduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Bence yazma çalışmalarıyla ilgili yapılabilir. Çünkü kişinin kendini ifade etmesi çok önemli, bunun için ben çocuklarıma sürekli yazma çalışmaları veriyorum. Eğer kendileri de o şekilde ifade etmelerini istiyorsak bunlarla ilgili öz değerlendirme formları yapabiliriz. Neden yazma becerisine yönelik? Çünkü ülkemizde gerçekten kendini ifade etmede zorlanıyoruz. Hani yeri geldiğinde biz bile zorlanıyoruz. Bunun için çocuklarıma kendilerini ifade etmeleri için daha çok yazma çalışmalarını kullanıyorum. Bu çok önemli, kendilerini ifade edebilme ve karşısındakine kendini doğru şekilde anlatabilmesi. Bazen söylerler ya yanlış üslup doğru sözün celladır diye gerçekten kendini ifade etmek çok önemli.”

Öğretmenler, öz değerlendirmenin yazma becerisinde daha çok kullanılmasının diğer nedenlerini daha kolay dönüt alma, kendini daha iyi değerlendirme, yazmada yeterli olmama, somut veri oluşturması, soru yoluyla kendini yazarak değerlendirme şeklinde belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin öz değerlendirme uygulamalarını en çok kullandığı diğer dil becerileri ise konuşma ve okumadır. Konuşma becerisinde de en çok kendini ifade etme şeklinde kullanıldığı görülmüştür. Kendini ifade edebilme becerisinin toplumda önemli bir sorun olduğuna ve bu nedenle öğrencinin kendini değerlendirmesine imkân sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin öz değerlendirme uygulamalarını en çok kullandığı diğer dil becerileri ise konuşma ve okumadır. Konuşma becerisinde en çok kendini ifade etme şeklinde kullanıldığı görülmüştür. Kendini ifade edebilme becerisinin toplumumuzda önemli bir sorun olduğunu belirten Ö14 öz değerlendirme uygulamaları ile öğrencilerin kendilerini ifade etme ve değerlendirme becerilerine katkı sağlanması gerektiğini şu sözlerle vurgulamıştır:

“Özellikle bizim toplumda en büyük yaşadığımız sorunlardan biri kendini ifade edebilme sorunu. Çocuklardan da hep bunu duymuşumdur. ‘Hocam benim aklıma geliyor ama söyleyemiyorum.’ Burada konuşma becerisi üzerinde çok ciddi anlamda durmamız gerekiyor. Çocuklar konuşamıyor, kendini ifade edemiyor. Yazabiliyor ama çıkıp konuşamıyor, bu sorunu aşmamız için de konuşma becerisi üzerine daha fazla durmalı ve bununla ilgili uygulamalar yaptırmamız gerekiyor. Çocuğun da bu şekilde kendini değerlendirmesi noktasında yapacağı değerlendirmelerden sonra dönüşlerle gelişimine katkı sağlayabiliriz.”

Öz değerlendirmenin konuşma becerisinde kullanılma nedenlerinden diğerleri ise öğrencilerin kendi seslerini duyabilmesi ve kendilerini değerlendirmeleridir.

Öğretmenlere göre öz değerlendirmenin okuma becerisinde daha çok kullanılma nedenlerinin başında okuma anlamayı ön plana alma gelmektedir. Hem Türkçe dersi hem de yeni nesil sorular için okuduğunu anlamının önemli olduğunu ifade eden Ö8 görüşlerini *“Genelde Türkçe dersi okuma anlamaya yönelik bir ders olduğu için bence okumada daha fazla yapılabileceğini düşünüyorum. Çünkü okuma anlama hem okuduğunu anlama şimdi Türkçe sorularını da çözerken matematik sorularını Türkçeye döndüğünü fark ediyoruz.”* şeklinde ifade etmiştir. Ö8 gibi okuduğunu anlamının önemine vurgu yapan ve öz değerlendirmenin konuşma ve yazma becerisinden ziyade okumada daha verimli olabileceğini belirten Ö13 ise görüşlerini şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Genellikle okumayla ilgili yapılabilir öz değerlendirme. ‘Okuduğumu ne kadar anladım?’, ‘Bundan nasıl çıkarımlar yaptım?’ Bu aynı zamanda çocukların içine girecekleri sınav sisteminde de faydalı olur diye düşünüyorum. Çünkü çocukların en fazla okuduklarını anlamaya ve bunu sorgulamaya ihtiyaçları var. ‘Ne kadar anladım?’, ‘Ne anladım?’, ‘Ne çıkardım bundan?’ şeklinde. ... konuşma, yazma ‘Nasıl yazdım?’, ‘Nasıl konuştum?’ açıkçası bunlarda çok verimli, faydalı olacağını düşünmüyorum ama okuma becerisinde bunun çok faydalı olacağını düşünüyorum.”

Öz değerlendirmenin okuma becerisinde daha çok kullanılmasının diğer nedenleri ise anlayarak okuma, kendini daha iyi değerlendirme, kendi sesini duyabilme, sınavlarda fayda sağlama ve soru yoluyla kendini değerlendirebilmedir.

Öz değerlendirmenin dinleme becerisinde soru yoluyla kullanılabileceğini Ö16 ifade ederken, Ö12 “Söz varlığı bölümünden dil bilgisi adı altında daha çok dil bilgisi soyut bir konu olduğu için kişi eğer kendini değerlendirirse daha çok başarı elde edeceğini düşünüyorum ne yapıp ne yapmadığını öğrenince.” şeklinde öz değerlendirmenin dil bilgisinde kullanılırsa daha çok başarı elde edeceğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin Ders Kitabındaki Etkinlikler Dışında Yaptırdıkları Öz Değerlendirme Uygulamaları

Türkçe öğretmenlerinin Türkçe ders kitabındaki öz değerlendirme çalışmaları dışında sınıf içerisinde öğrencilere öz değerlendirme uygulamaları yaptırma durumlarına dair görüşleri Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Ders Kitabındaki Çalışmalar Dışında Derslerinde Öz Değerlendirme Uygulamaları Yaptırma Durumları

Tema	Kategori	Öğretmen
Kitap dışı çalışmalar yaptırıyorum	Sözel yolla kendini değerlendirme	Ö1, Ö7, Ö8,
	Alıştırma, test çözme	Ö10, Ö11
	Form kullanma	Ö4
	Yazarak kendini değerlendirme	Ö2
	Çeşitli etkinlikler kullanma	Ö16
Kitap dışı çalışmalar kısmen yaptırıyorum	Konu bitiminde sözel değerlendirme	Ö12
	Ödev verme	Ö12
	Yazarak kendini değerlendirme	Ö15
Kitap dışı çalışmalar yaptırmiyorum	Ders kitabındakiler yeterli	Ö3
	Değişik formlar kullanmama	Ö5
	Bu konuda bilgi ve becerisi olmama	Ö6
	Objektiflik konusunda sıkıntı yaşama	Ö9
	Öğrenciyi konuşturmakta güçlük yaşama	Ö13
Zaman yetersizliği	Ö14	

Tablo 7’de Türkçe öğretmenlerinin çoğunun ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamaları yaptırdığı görülmektedir. Bunların başında sözel yolla kendini değerlendirme gelmektedir. Genelde 8. sınıflarda öğrencilerin çalışma yöntemleri hakkında konuşarak öğrencilerin öz değerlendirme yapmalarını sağlayan Ö8 “Ara ara derslerde konuşuyoruz öğrencilerle. Şu çalışma durumuyla ilgili genelde kullanıyorum sekizinci sınıflarda. ‘Kendi çalışmanızı yeterli buluyor musunuz?’, ‘Çalışma yönteminiz nasıl?’ bu şekilde öz değerlendirme yapıyoruz. Ders dışı faaliyetlerden ziyade çalışma yöntemiyle ilgili genelde benimkisi, yazılı bir şekilde değil.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Ö1 ise öz değerlendirmeyi dersin hazır bulunuşluk aşamasında tercih ettiğini “...kendi gözünle kendini görme gibi o beş dakikada derse hazır bulunuşluk düzeylerinde böyle

düşünmesini sağlayacak sorular soruyorum ve konuşturuyorum, yani öğrencileri veya fikir jimnastiği gibi yapıyorum yani öz değerlendirme..." şeklinde ifade etmiştir. Ö10 ve Ö11 öz değerlendirmeyi alıştırmalar ve testler aracılığı ile Ö2 kendilerini değerlendirmeye yönelik yazdırarak ve Ö16 etkinlikler aracılığıyla yaptıklarını ifade etmişlerdir. Form kullanan öğretmenler de bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden Ö4 derste yaptırdığı uygulamaları şu cümlelerle aktarmıştır:

"Yazılı anlatımda özellikle yaptırıyorum. O çünkü yazılı anlatım çalışmam hangi konuyu benimsetmeye yönelikse onunla alakalı dolduruyorum sorularını. Örneğin bir metin türüyle ilgili yaptırıyorum yazı çalışmasını diyelim ki anıyla alakalı. Yazdıklarım anı türüne uygun mu değil mi, başlığım oldu mu gibi öz değerlendirmeyle alakalı kendim yazılı anlatımda formlar kullanıyorum."

Araştırmaya katılan iki öğretmen ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamalarını kısmen tercih etmektedir. Konu bitiminde sözel ya da yazarak kendilerini ifade etmeyi ya da ödev vererek öz değerlendirme yaptırmaktadırlar. Ö12 bu durumu şu cümlelerle açıklamaktadır:

"Kısmen yapıyorum öz değerlendirme yapabilecekleri şeyi. Genellikle ödevler konusunda öz değerlendirme en çok etken, bir de anlattığım konudan sonraki öz değerlendirme. İki şekilde öz değerlendirmeyi kullanmak önemli bence. Çünkü konu biter ben ne anladım bu konudan veyahut da anladım mı bir şey? Hani bu yönde kendini değerlendirmesini istiyorum. Ayrıca ödev verilir, ödev de yapabildim mi, neden yapamadım, yaptığım yerler, yapamadığım yerleri acaba niye yapamadım gibi hani öz değerlendirme yapabileceği şey. Bu iki şekilde kullanırım öz değerlendirmeyi daha çok derslerimde."

Türkçe öğretmenleri, ders kitabındaki öz değerlendirme uygulamalarını yeterli bulma, değişik formlar kullanmama, bu konuda bilgi ve becerisi olmama, objektiflik konusunda sıkıntı yaşama, öğrenciyi konuşturmakta güçlük yaşama, zaman yetersizliği nedenlerinden ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamaları yaptırmamaktadır. Öğretmenlerden Ö6 ders kitabı dışında öz değerlendirme uygulamalarını kullanmadığını "...o konuda bir uzmanlığım yok. Yani o şekilde bir ölçme yapabilecek bilgi beceriye sahip değilim. Tabi bir rehberlik servisi bana sunsa böyle dokümanlar kullanabilirim sınıfta ama onun dışında benim hazırlayacak becerim yok." şeklinde ifade ederek kendisine rehberlik servisinin yardımcı olma durumunda farklı öz değerlendirme uygulamaları kullanabileceğini ifade etmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Türkçe dersi öğretim programları incelendiğinde, yapılandırmacı anlayışla birlikte öz değerlendirmenin ölçme değerlendirme bölümlerinde ön planda tutulduğu görülmektedir (MEB, 2006; MEB, 2015; MEB, 2019). Bu da Türkçe derslerinde öz değerlendirme uygulamalarının yapılmasının beklendiğini göstermektedir. Buradan hareketle bu çalışmada öncelikle Türkçe öğretmenlerinin 'öz değerlendirme'ye ilişkin tanımlamaları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin çoğu öz

değerlendirmeyi, kişinin kendisini değerlendirmesi şeklinde tanımlamıştır. Ancak çalışmada, öğretmenlerin bazılarının öz değerlendirmeye yönelik asıl anlamının dışında da tanımlamalarda buldukları görülmüştür. Öğretmenlerin kendilerini öğretmenlik açısından değerlendirmesi ve ölçme değerlendirme çalışmalarının güvenilirliğine yönelik yapılan değerlendirme çalışmaları şeklinde öz değerlendirmeyi tanımlamışlardır. Ayrıca çalışmamızda öz değerlendirmenin insanın davranışlarını/düşüncelerini acımasızca eleştirme, masaya yatırma şeklinde tanımlanması da dikkat çeken bir sonuçtur. Bu da öğretmenler arasında öz değerlendirme denildiğinde sadece bireyin olumsuz yönlerinin ele alınması gerektiği şeklinde yanlış bir düşüncenin olduğunu göstermektedir. Bu bulgular da çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısının ölçme değerlendirmeye yönelik bir eğitim almamasına rağmen öz değerlendirmeyi doğru tanımladıklarını göstermektedir. Alanyazında Kösterioğlu ve Çelen (2016) de lisans eğitimlerinde ölçme değerlendirme dersi alan öğretmen adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada adayların öz değerlendirme yöntemini öğrencilerin eksik yanlarını tanıması, öğretmenin öğrencisini tanıması ve öğrenciyi daha iyi anlamaya imkân sunması şeklinde ifade ettiklerini belirlemişlerdir.

Araştırmada elde edilen ikinci bulgu ise Türkçe öğretmenlerinin çoğunun sınıfta öz değerlendirme çalışmaları yaptırmayı tercih etmesidir. Bu tercihin nedenlerinin başında öğretmenlerin kendileriyle veya yaptıkları çalışmalarla ilgili dönüt almak ve öğrencilerin kendilerini tanımlarına, hatalarından hareketle öğrenmelerine imkân vermek istemeleri gelmektedir. Öz değerlendirme yaptırmayı tercih etmeyen öğretmenlerin nedenlerinin ise öz değerlendirmede öğrencilerin çekingen ve yetersiz olması, verimli olmaması ve değerlendirme yaparken öğrencilerin objektif olamamasıdır. Alanyazında Doğan-Kahtalı ve Çelik (2020) Türkçe öğretmenlerinin kullandıkları ölçme değerlendirme araçlarını inceledikleri çalışmalarında 120 Türkçe öğretmenin yaklaşık yarısından fazlasının sık sık veya bazen öz değerlendirme formlarını kullandıklarını belirlemişlerdir. Çalışma Türkçe öğretmenlerinin çoğunun ölçme değerlendirme çalışmalarında öz değerlendirme uygulamalarını kullandıklarını göstermiştir. Bu bakımdan çalışmamızın sonuçları ile tamamen olmasa bile kısmen benzerlik göstermektedir. Diğer alanlarda öğretmenlere yönelik çalışmaların sonuçları ise çalışmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Duran, Mıhladı ve Ballıel (2013) ilköğretim öğretmenleriyle yürüttükleri çalışmada öğretmenlerin öz değerlendirmeye yönelik kendilerini oldukça yeterli hissettiklerini tespit etmişlerdir. Özdemir (2010) ise ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerle yürüttüğü araştırmada öğretmenlerin kendilerini en çok öz değerlendirme araçlarında yeterli gördüğünü belirlemiştir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007) ilköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş öğretmenleriyle yürüttükleri araştırmalarında öğretmenlerin çoğunlukla kendilerini yeterli gördükleri ölçme değerlendirme yöntemlerini daha sık kullandıklarını tespit etmişlerdir. Öğrenci değerlendirmesine dayalı yöntemler konusunda ise kendilerini hiç yeterli görmediklerini belirlemişlerdir. Ancak öğrenci değerlendirmesine dayalı yöntemlerin sonuçlarına dayanarak öğrenci başarısının belirlenmesinin çeşitli hatalara yol açabileceğine dair endişelerinden dolayı öğretmenlerin bu tür yöntemleri çok fazla tercih etmediklerini belirlemişlerdir.

Araştırmada, Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme yapmanın olumlu ve olumsuz yönleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin öz değerlendirme yapmanın daha çok olumlu katkısı olduğunu

düşündükleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğu olumlu olarak öz değerlendirme yapmanın öğrencinin kendisini görmesine ve tanınmasına imkân verdiğini belirtmiştir. Öğretmenlere göre diğer olumlu yönleri ise yeni ve kalıcı öğrenmeler sağlaması, kişinin kendi hatasını düzelttiği zaman o hatayı tekrar yapmaması, öğrenilenlerin kontrol edilebilmesi, olumlu yönlerin görülüp daha da geliştirilmesine imkân sağlaması, öz güven ve mutluluk vermesidir. Türkçe öğretmenleri öz değerlendirme yapmanın olumsuz yönlerini öğrencinin cesaretini kırması, kendi olumsuz yönlerini görememesi veya olumsuz yönlerini görmekten hoşlanmaması, kendine dair yanlış algısının olumsuz yönlendirmelere sebep olması, zaman alması, öğrencilerin objektif olamamaları, öz değerlendirme yapmanın verimli olmaması ve kısır döngü oluşturması şeklinde ifade etmişlerdir. Zira Eriksson-Gustavsson ve Samuelsson (2011) öz-değerlendirmenin kişinin performansının yanında niteliklerinin değerlendirilmesini içerdiğini ifade ederler. Bu bakımdan öz değerlendirme öğrencilerin kendilerine ve çevreleriyle olan etkileşimlerine dair de bir değerlendirme sunar. Öğretmenlerin öz değerlendirmenin olumsuz yönlerini ifade ederken aslında bu duruma da dikkat çektikleri görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Gelbal ve Kelecioğlu (2007) da yapmış oldukları araştırmada öğretmenlerin öz değerlendirmenin olumlu yönleri hakkında en fazla öğrencilerin yeteneklerini keşfetmelerine, güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardımcı olduğu görüşüne katıldıklarını; olumsuz yönleri ile ilgili ise öğrencilerin kendilerini değerlendirirken yanlış davrandıkları ifadesine katıldıklarını belirlemişlerdir. Kösterelioğlu ve Çelen (2016) ise eğitim fakültesi öğrencilerine ilişkin çalışmalarında öğrencilerin derslerde yapmış oldukları sunumlardan sonraki öz değerlendirme uygulamalarının en olumlu yanının eksiklerini, hatalarını ve doğrularını görme imkânı sunması; en olumsuz yanının ise öğrencinin gerçekçi ve objektif davranmaması olduğunu düşündüklerini belirlemişlerdir.

Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğunun öz değerlendirme uygulamalarına yönelik öğrencilerin olumlu bir tutum sergilediğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğretmenler öğrencilerin öz değerlendirme yaparken istekli, iyi niyetli ve dürüst olduklarını, eğlendiklerini, öz güvenlerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Olumsuz tutumlar içerisinde en fazla öğrencilerin çekimser olmaları ve kendileriyle ilgili yanlış değerlendirmeler yapmaları yer almaktadır. Diğer olumsuz tutumlar içerisinde öğrencilerin bu uygulamaları hızlıca bitirmek istemesi, öz değerlendirme yaparken sıkılmaları, rencide olmaktan korkmaları, eleştirilmek, kendilerini değerlendirmek ve yaptıkları çalışmalarla ilgili konuşmak istememeleri yer almaktadır. Uzun ve Yurdabakan (2011) öğrencilerin öz değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumlarıyla ilgili yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin tutumlarının sınıf düzeyine, cinsiyete, okulun bulunduğu çevreye, öğretmen deneyimine, sınıftaki öğrenci sayısına, öğretmenin cinsiyetine, öğrencilerin öz değerlendirmeyi uygulama sıklığı ve neden yaptıklarını bilip bilmeme durumuna göre değişebileceğini belirlemişlerdir. Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin öz değerlendirme yaparken objektif olamadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin objektif olamamalarının daha çok yaş grubu ve arkadaş ortamından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca bazı öğretmenler öğrencilerin kendilerine güvenmediklerini, kendilerine karşı objektif olmadıklarını, iyi yaptıklarını düşündüklerini, eleştirilmekten rahatsız olduklarını, sınıf ortamında kendilerini rahat ifade edemediklerini, öğretmenin gözünde iyi görünme çabası içinde olduklarını, değerlendirme ölçütü

kullanılmadığını ve konuya hâkimiyetin objektifliği etkilediğini belirtmiştir. Yiğit ve Kırımlı (2015) da Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme yönteminin işlevselliği konusunda genel olarak olumlu yönde görüş bildirdiği ancak objektiflik konusunda problemler yaşandığını belirtmişlerdir. Araştırmacılar, bunun nedeninin öz değerlendirme yönteminin öğrenciler tarafından tam anlamıyla anlaşılmasından kaynaklanmış olabileceğini ifade etmişlerdir. Türkçe öğretmenleri öğrencilerin, öğretmenin ve arkadaşlarının tutumuna, sınıf ortamına, öz güven ve karakterlerine göre kısmen objektif olabileceklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Türkçe öğretmenlerinin, öğretmenlerin yönlendirmesiyle ve cevap anahtarının verilmemesi durumunda öğrencilerin objektif olabileceğini düşündükleri belirlenmiştir.

Araştırmada, öz değerlendirme uygulamalarının en çok kullanıldığı öğrenme alanının yazma becerisi olduğu görülmüştür. Yazma becerisinde ise en çok 'kendini ifade etmek' şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenler öz değerlendirmenin yazma becerisinde daha çok kullanılmasının diğer nedenlerini daha kolay dönüt alma, kendini daha iyi değerlendirme, yazmada yeterli olmama, somut veri oluşturması, soru yoluyla kendini yazarak değerlendirme şeklinde belirtmişlerdir. Nitekim Türkçe öğretim programlarında da öz değerlendirme çalışmalarında en çok vurgulanan beceri yazma becerisidir (MEB, 2015). Alanyazında da Dalgacı ve Büyükkız (2021) yapmış oldukları araştırmada Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin çoklu değerlendirme yaklaşımının yazma becerisine olan etkisini araştırmışlar ve öz değerlendirme, akran değerlendirme ve uzman görüşü şeklinde deney grubundaki öğrencilerin yazma çalışmalarını değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda çoklu değerlendirme yaklaşımına dayanan uygulamaların Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazma becerilerine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler öz değerlendirme uygulamalarının en çok kullanıldığı diğer öğrenme alanlarının konuşma ve okuma olduğunu belirtmişlerdir. Konuşma becerisinde de en çok 'kendini ifade etme' şeklinde kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Öz değerlendirmenin konuşma becerisinde kullanılma nedenlerinden diğerleri ise kendi sesini duyabilmesi ve kendini değerlendirmesi şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Kösterelioğlu ve Çelen (2016) de eğitim fakültesi öğrencilerinin öz değerlendirme yönteminin kişiye birçok katkı sağlayacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bunlardan bazıları şu şekildedir: kendini ifade etme, kendisini değerli hissetme, sorumluluklarının farkına varma vb. Öğretmenlere göre öz değerlendirmenin okuma becerisinde kullanılma nedenlerinin başında okuma anlamayı ön plana almasıdır. Ulu ve Başaran (2013) yapmış oldukları araştırmada video öz değerlendirme tekniğinin öğrencilerin okuduğunu anlama ve akıcı okuma becerisine katkı sağladığı gibi okumaya karşı olumlu tutumu da geliştirdiği sonucuna varmışlardır. Süğümlü (2021) ortaokul Türkçe ders kitapları üzerinde yapmış olduğu araştırmada öz değerlendirme uygulamalarının sadece konuşma ve yazma becerilerine yönelik oluşturulduğunu, 5. sınıf dışında okuma ve dinleme/izleme becerilerine yönelik öz değerlendirme uygulamasının olmadığını ve 6. sınıf düzeyinde öz değerlendirme uygulamasına hiç yer verilmediğini belirlemiştir.

Araştırmada elde edilen son bulgu ise Türkçe öğretmenlerinin çoğunun ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamaları yaptırıldığıdır. Bunların başında sözel yolla kendini değerlendirme gelmektedir. Araştırmaya katılan iki öğretmenin ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamalarını kısmen tercih ettiği görülmüştür. Türkçe

öğretmenlerinin, ders kitabındaki öz değerlendirme uygulamalarını yeterli bulma, değişik formlar kullanmama, bu konuda bilgi ve beceri sahibi olmama, objektiflik konusunda sıkıntı yaşama, öğrenciyi konuşturmakta güçlük yaşama, zaman yetersizliği gibi nedenlerden ders kitabındaki çalışmalar dışında derslerinde öz değerlendirme uygulamaları yaptırmadıkları belirlenmiştir. Oysaki Sügümlü (2021) ortaokul Türkçe ders kitapları üzerinde yapmış olduğu araştırmada ders kitaplarında öz değerlendirme uygulamalarına çok az yer verildiğini tespit etmiştir. Araştırmacı ortaokul ders kitaplarında toplamda 15 öz değerlendirme uygulaması yer aldığını tespit etmiştir. Bu da Türkçe derslerinde öğretmenlerin kitaptan bağımsız öz değerlendirme çalışmaları yaptırmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ancak Doğan-Kahtalı ve Çelik (2020) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin hâlâ geleneksel ölçme değerlendirme araçlarını daha çok tercih ettiklerini belirlemişlerdir. Kösterelioğlu ve Çelen (2016) öğretmen adayları ile yapmış oldukları araştırmada dikkatlerini çeken hususun öğretmenlerle yapılmış alanyazındaki araştırma bulgularının aksine öğretmen adaylarının öz değerlendirme uygulamalarını kullanma konusunda daha istekli olduğunu ifade etmişler ve bunun nedenini öğretmenlerin mesleki kıdem yılları göz önünde bulundurularak farklı yıllarda eğitim almalarına bağlamışlardır.

Sonuç olarak, Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğu öz değerlendirme uygulamalarında öğrencilerin objektif olmadığını belirtse de öz değerlendirmenin öğrencilere birçok olumlu katkısının olduğunu düşündükleri ve bu uygulamaları derslerinde tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin öz değerlendirmeye yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları ortaya çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin derslerinde rahatlıkla öz değerlendirme uygulamaları yapabileceklerini göstermektedir. Yazma becerisi ön planda olmakla birlikte konuşma ve okuma becerilerine yönelik öz değerlendirme çalışmalarının daha çok yapıldığı görülmüştür. Dinleme ve dil bilgisi çalışmalarında öz değerlendirme uygulamalarının ihmal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin önemli bir kısmı ders kitaplarındaki uygulamalar dışında da öğrencilerine öz değerlendirme uygulamaları yaptırmakla beraber hiç yaptırmayan öğretmenlerin de oranının az olmadığı belirlenmiştir. Bu da ders kitaplarının önemini ortaya çıkarmakla birlikte kitaplarda bu tür değerlendirmelere daha fazla yer verilmesini gerekli kılmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Öğretmenlerin öz değerlendirme ve öğrencinin değerlendirme sürecine katılmasına imkân veren diğer değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Öğretmenin kullandığı yöntem hakkında bilgi sahibi ve olumlu tutum içerisinde olmasının uygulamalarda fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- Öğretmenler derslerinde öz değerlendirme uygulamalarına daha fazla yer vermeli ve öğrencilerin süreci en doğru şekilde yürütmesini sağlamalıdır.
- Dil becerilerine dayanan Türkçe dersinde öğretmenler hem becerilere hem de ele alınan konulara yönelik öz değerlendirme formlarını kendileri de geliştirebilirler. Böylece bu konudaki bilgi ve becerileri ile kendilerine olan güvenleri de artabilir.
- Öz değerlendirmenin etkili ve verimli olabilmesi için öğrencilerin öz değerlendirme uygulamalarının amacını iyi bilmeleri gerekmektedir. Bunun için de öğretmenlerin sürecin başında öğrencileri bilgilendirmesi ve bu çalışmaları neden yaptıkları konusunda gerekli açıklamaları yapmaları

gerekmektedir. Böylece öğrencinin süreci daha iyi anlamaya ve yaptığı çalışmanın kendisine nasıl katkısı olacağına dair bir fikri olacaktır.

- Bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin öz değerlendirme uygulamalarına ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Ancak dil becerilerinin geliştirilmesinde öz değerlendirmenin etkisini araştıran uygulamaya dayalı çalışmalar da yapılabilir.
- Öğrenciler tarafından öz değerlendirme uygulamalarının daha nitelikli olması adına ne tür çalışmaların yapılması gerektiği incelenebilir.

Yazar Katkıları

Çalışmaya 1. Yazar: %55, 2. Yazar: %45 oranında katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Türkçe Öğretmenlerinin Öz Değerlendirme Uygulamaları Üzerine Bir Durum Çalışması” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Abalı-Öztürk, Y., & Şahin, Ç. (2013). Süreç odaklı ölçme-değerlendirme yöntemlerinin uygulanmasında yaşanacak güçlüklerle ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 109-129.
- Aydeniz, A., & Gilchrist, M. A. (2013). Using self-assessment to improve college students' engagement and performance in introductory genetics. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*, 7(2), 1-17.
- Bayat, Ö. (2010). İngilizce yazılı anlatım derslerinde uygulanan akran ve öz değerlendirme etkinliklerine yönelik öğrenci görüşleri. *Dil Dergisi*, 150, 70-81.
- Bayrak, F., & Yurdakul, H. (2016). Web-tabanlı öz-değerlendirme sisteminde öğrenenlerin öz-müdahale algısı ve test alma davranışlarının başarı üzerine etkisi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(1), 221-236.
- Birgin, O. (2008). Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-24.
- Cansız-Aktaş, M. (2019). *Nitel veri toplama teknikleri*, H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri* (s. 114-135). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları-nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev. Ed.). Edam Yayınları. (Eserin orijinali 2002'de yayımlandı.)
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri-beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi. (Eserin orijinali 2013'te yayımlandı.)
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Celepner Matbaacılık.
- Çepni, S. (2012). Öğretim teknikleri, S. Çepni ve S. Akyıldız (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri*, (s. 173-206). Celepner Matbaacılık.

- Dalgacı, S., & Büyükikiz, K. K. (2021). Geri bildirim olarak çoklu değerlendirme yaklaşımının Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazma becerisine etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 25(1), 207-224.
- Doğan-Kahtalı, B., & Çelik, Ş. (2020). Assessment and evaluation in the 2019 Turkish course curriculum and the levels of Turkish teachers in using the assessment and evaluation tools. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 237-244.
- Duran, M., Mihladi, G., & Balliel, B. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin alternatif değerlendirme yöntemlerine yönelik yeterlilik düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 26-37.
- Eğmir, E., & Ocağ, G. (2017). Eleştirel düşünme öğretim programının öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ve öz değerlendirme düzeylerine etkisi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 138-156. <https://doi.org/10.30831/akukeg.335388>
- Eriksson-Gustavsson, A. L., & Samuelsson, J. (2011). The importance of self-assessed oral and written language ability for boys' and girls' grades in school. *Journal of Theory and Practice in Education*, 7(2), 174-191.
- Erman-Aslanoğlu, A. (2017). Grup içinde bireyin değerlendirilmesi: Akran ve öz değerlendirme. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(2), 35-50.
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Göçen, G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı yazma uygulamalarına yönelik öz değerlendirmeleri. *DİYALEKTOLOG*, 19, 469-502. <http://dx.doi.org/10.22464/diyalektolog.270>
- Göçer, A. (2020). Alan eğitiminde ölçme ve değerlendirme: Türkçe eğitimi örneği. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 285-295.
- Güdek, B., & Öztürk, D. (2016). Viyolonsel öğretiminde öz değerlendirme uygulamalarının öğrencilerin performansına ve tutumlarına etkisi. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(39), 1149-116. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9097>
- Karakaya, B., Mede, E., & Selçuk, M. (2017). Students' accuracy and perceptions about self-assessment in English speaking classrooms. *The Journal of International Education Science*, 4(12), 265-280.
- Kösterelioğlu, İ., & Çelen, Ü. (2016). Öz değerlendirme yönteminin etkililiğinin değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 15(2), 671-681.
- Külte-Çağlar, S. (2016). *Türkçe dersinde öğrencilerin strateji öğretimi ve özdeğerlendirme yoluyla özetleme becerilerinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.

- Mamur, N. (2011). Görsel sanatlar eğitimi alan öğretmen adaylarının alanlarına yönelik ölçme ve değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 597-626.
- Merriam, S. (2018). *Nitel araştırma-desen ve uygulama için bir rehber*. Nobel Yayıncılık. (Eserin orijinali 2013'te yayımlandı.)
- Mertoğlu, H., & Gürdal, A. (2017). Fen bilgisi öğretmenlerinin öğretim metot teknikleri ile ilgili öz değerlendirmeleri ve uygulamaları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(45), 262-278. [doi: 10.16992/ASOS.12184](https://doi.org/10.16992/ASOS.12184)
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1- 5. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2015). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2015.pdf>. Erişim tarihi: 15.02.2022
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf>. Erişim tarihi: 21.03.2021
- Nazlıççek, N., & Akarsu, F. (2008). Fizik, kimya ve matematik öğretmenlerinin değerlendirme araçlarıyla ilgili yaklaşımları ve uygulamaları. *Eğitim ve Bilim*, 33(149), 18-29.
- Özan, S., & Yurdabakan, İ. (2008). Öz ve akran değerlendirmenin temel iletişim becerileri başarısı üzerindeki etkileri. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 27(27), 27-39.
- Özdemir, S. M. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin yeterlilikleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 784-816.
- Saat, F. (2019). *İlkokulda öz değerlendirmeye dayalı sesli okuma yönteminin akıcı okuma ve okuduğunu anlamaya etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi.
- Süğümlü, Ü. (2021). Türkçe öğretiminde öz değerlendirme uygulamaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 733-752. <https://doi.org/10.37217/tebd.972445>
- Şahin, M. G., & Şahin-Kalyon, D. (2018). Öğretmen adaylarının öz-akran-öğretmen değerlendirmesine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1055-1068. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.393278>
- Şaşmaz-Ören, F., Karapınar, A., Sarı K., & Gürcan, F. (2021). Öğrencilerin gözünden portfolyo uygulaması: öz değerlendirme ve dosya kapak görseli analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 60, 408-440.
- Tan, Ş. (2019). *Öğretimde ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Ulu M., & Başaran M. (2013). Video öz değerlendirme tekniğinin akıcı okuma becerisinin gelişimine etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(38), 1- 10.

- Uysal, K. (2008). *Öğrencilerin ölçme değerlendirme sürecine katılması: akran değerlendirme ve öz değerlendirme*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Uzun, A. (2010). *İlköğretim 4. ve 7. sınıf öğrencilerinin öz değerlendirme uygulamalarına yönelik tutumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Uzun, A. , & Yurdabakan, İ. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öz-değerlendirmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 51-69.
- Yıldırım, A. , & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, F. (2013). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yiğit, F., & Kırımlı, B. (2015). Türkçe öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin işlevleri ve kullanılma sıklığı hakkındaki görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(205), 64-86.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. Sage Publications.

Extended Abstract

This study aimed to determine the opinions of Turkish language teachers about self-evaluation practices. In this direction, answers to the following questions are sought:

- 1. How do Turkish teachers define 'self- evaluation' ?*
- 2. What are the Turkish teachers' preferences for using self-evaluation? What are the reasons for preference?*
- 3. What are the positive and negative aspects of self-evaluation according to Turkish teachers?*
- 4. According to Turkish teachers, what are the students' attitudes towards self- evaluation practices?*
- 5. In which learning area do Turkish teachers make self-evaluation practices the most? What are the reasons for teachers to make these applications?*
- 6. What are the practices that Turkish teachers have done apart from the self-evaluation studies in the textbooks?*

The research was designed as a case study, one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of 16 Turkish language teachers working in public secondary schools affiliated with the Ministry of National Education in Artvin in the 2020-2021 academic year. The data were collected with a semi-structured interview form prepared by the researchers. The study group was selected with the easily accessible sampling method, one of the purposeful sampling methods. Content analysis was used in the analysis of the data. This study primarily aimed to determine the definitions of Turkish teachers for 'self-assessment'. It was revealed that teachers make different definitions for self-evaluation. It was determined that most of the teachers defined self-evaluation as self-evaluation. Kösterioğlu and Çelen (2016) in their study on prospective teachers who took assessment and evaluation courses in their undergraduate education determined that the candidates expressed the self-evaluation method as recognizing the shortcomings of the students, getting to know the teacher's student and providing the opportunity to better understand the student. It was revealed that the majority of Turkish teachers prefer to have self-evaluation studies done in the classroom. The primary reason for their preference is that teachers want to receive feedback about themselves or their work, and they want to allow students to get to know themselves and learn from their mistakes. It was determined that the teachers who did not prefer to use self-evaluation stated that the students were shy and inadequate in self-evaluation. Examining the literature, Doğan-Kahtal and Çelik (2020) found that approximately a quarter of 120 Turkish teachers use self- evaluation forms frequently or always, and nearly half of teachers sometimes use self-evaluation forms in their study in

which they examined the assessment and evaluation tools used by Turkish teachers. The study showed that most of Turkish teachers use self-evaluation practices in assessment and evaluation studies.

When the opinions of Turkish teachers about the positive and negative aspects of self-evaluation were examined, it was concluded that the teachers thought that self-evaluation contributed more positively. Most of the teachers stated that doing self-evaluation in a positive way allows the student to see and get to know himself. It was revealed that Turkish teachers expressed the negative aspects of self-evaluation as discouraging the student, the student's inability to see the negative aspects of himself or his dislike of seeing the negative aspects, and the inefficient self-evaluation. Besides, Eriksson-Gustavsson and Samuelsson (2011) state that self-evaluation includes the evaluation of one's qualities as well as one's performance. It was determined that the majority of Turkish teachers stated that students exhibited a positive attitude towards self-evaluation practices. Three of the teachers stated that the attitudes of the students were positive and the other three stated that they were willing, while the others stated that the students had fun while doing self-evaluation, their self-confidence was high, and they were well-intentioned and honest. Among the negative attitudes, most of the students are abstaining and making wrong evaluations of themselves. Uzun and Yurdabakan (2011), in their study on students' attitudes towards self-evaluation practices, revealed that students' attitudes towards self-evaluation can vary according to grade level, gender, school environment, teacher experience, number of students in the classroom, gender of the teacher, and frequency of students' self-evaluation.

It was revealed that the learning area in which self-evaluation applications are used the most is writing skill. In the writing skill, it was determined that it is mostly used as 'expressing oneself'. Kösterelioğlu and Çelen (2016) also stated that the students of the faculty of education think that the self-evaluation method will make many contributions to the individual. Some of these are as follows: Expressing yourself, feeling valuable, realizing your responsibilities, etc. The last finding obtained in the research is that most of the Turkish teachers have self-evaluation practices in their lessons apart from the studies in the textbook. As a matter of fact, in the research he conducted on secondary school Turkish textbooks, Süğümlü (2021) determined that there is very little place for self-evaluation practices in the textbooks. The researcher determined that there are a total of 15 self-evaluation practices in secondary school textbooks. This reveals the necessity for teachers to have self-evaluation studies independent of the book in Turkish lessons.

As a result, it was determined that although the majority of Turkish teachers think that students are not objective in self-evaluation practices, they think that self-evaluation has many positive contributions to students, and they prefer these practices in their lessons. In addition, it was revealed that the students had a positive attitude towards self-evaluation.

Teachers need to develop themselves in self-evaluation and other evaluation methods that allow students to participate in the evaluation process. It is thought that if the teacher has sufficient knowledge about the method he uses and has a positive attitude, it will be beneficial in this process. In order for self-evaluation to be effective and for students to have a positive attitude, students need to know the purpose of self-evaluation practices.

